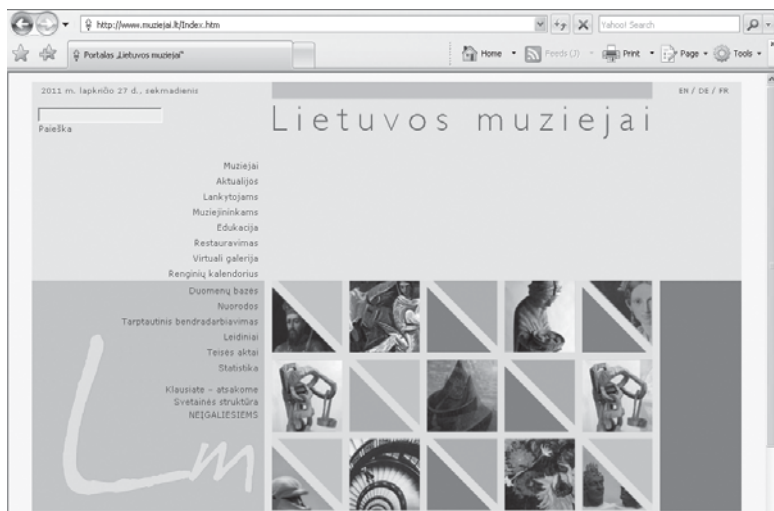
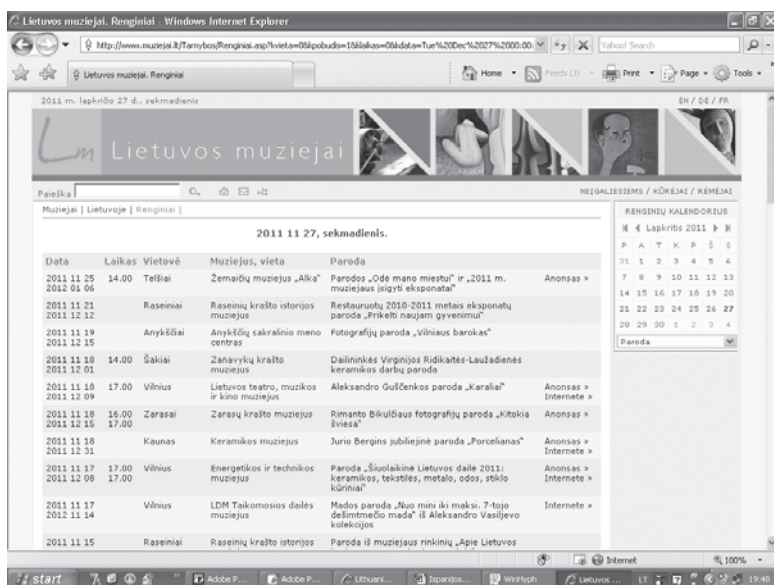

Portalo „Lietuvos muziejai“ www.muziejai.lt titulinio puslapio fragmentas

Portalo „Lietuvos muziejai“ www.muziejai.lt „Renginių kalendoriaus“ parodų išsklotinės fragmentas

LIETUVOS MUZIEJŲ INTERNETO SVETAINIŲ TYRIMO REZULTATAI

Margarita GAUBYTĖ

Skaitmeniniame amžiuje vis daugiau informacijos pateikiama interneto erdvėje. Kiek ji kokybiška, struktūruota ir prieinama, labai priklauso nuo to, kas ir kaip ją pateikia.

Priimta, kad kultūros paveldo įstaigų interneto svetainės, kaip ir visos kitos, būtų kuriamos naudojantis visuotinai priimtais standartais. Kai jų laikomasi, interneto leidiniuose lengva rasti informaciją, jie suteikia gerų emocijų.

Siekdama valstybės institucijų interneto svetainių vienovės ir efektyvumo Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003 m. patvirtino Bendrųjų reikalavimų, keliamų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašą. Nuo 2003 m. minėtas aprašas ne kartą tobulintas. Kasmet Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos (IVPK) organizuoja tyrimą – aiškinasi, kiek valstybės bei savivaldybių institucijos ir įstaigos laikosi šių reikalavimų. Tyrimo metu atliekama įstaigų interneto svetainių struktūros ir turinio analizė, pateikiamos išvados ir pasiūlymai, kaip jas tobulinti.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu (Žin., 2000, Nr. 10-236; 2005, Nr. 139-5008) (toliau – Įstatymas) ir minėtu aprašu, į įstaigų, kurioms skirtas šis aprašas, sąrašą muziejai, kaip ir teatrai, bibliotekos, kitos kultūros įstaigos, ne-

įeina (Įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje sakoma, kad Įstatymas netaikomas informacijai, kuria disponuoja muziejai).

Lietuvoje daug skirtingo pavaldumo muziejų. Kiekvienas iš jų pagal galimybes ir išmonę kuria ir atnaujiną, turtina savo interneto svetaines. Nors minėtas reglamentavimas, kaip jau sakytą, kultūros įstaigoms nėra privalomas, o tik rekomenduotinas, šių įstaigų interneto leidinių taip pat negalima tvarkyti bet kaip. Rekomendacijos, kurios iki šiol aktualios visoms Europos Sąjungos (ES) kultūros paveldo įstaigoms, kuriančioms ir administruojančioms interneto leidinius, duomenų bazes, buvo parengtos 2002 m. įgyvendinant ES kultūros ministerijų tinklą apjungusį MINERVA projektą. Jo metu buvo suformuoti ir Kultūrinių interneto leidinių (svetainių) kokybės principai (paskutinė redakcija 2005 m.). Jų yra dešimt, kiekvienam pateikiamas vertinimo kriterijų rinkinys, paaiškinimai ir praktiniai testai.

PAGRINDINIAI KULTŪROS PAVELDO INTERNETO LEIDINIŲ VERTINIMO KRITERIJAI

1. Aiškumas. Kaip interneto leidinys turėtų aiškiai ir suprantamai atspindėti savo paskirtį, tikslą ir pateikti informaciją apie jo valdytoją?

2. Efektyvumas. Kaip interneto leidinių autoriai turėtų atrinkti, skaitmeninti, tvarkyti ir pateikti jo turinį bei parinkti efektyvią navigaciją?

3. Priežiūra. Kaip kultūros paveldo interneto leidiniai turėtų būti prižiūri ir atnaujinami?

4. Prieinamumas. Kokios priemonės, naršymo, turinio, interaktyvumo elementai turėtų būti integruoti į interneto leidinius, kad juos lengvai pasiektų naudotojai, tarp jų ir neįgalieji?

5. Dėmesys naudotojams. Kaip reikėtų projektuoti ir kurti interneto leidinius, kad būtų tenkinami naudotojų poreikiai?

6. Atsakomumas. Kaip kultūros paveldo interneto leidinio administratoriai ir kūrėjai interneto ryšiu turėtų bendrauti su naudotojais, skatinti juos teikti klausimus, keistis informacija ir nuomonėmis?

7. Daugiakalbiškumas. Ar bent dalis interneto svetainėje pateikiamos informacijos yra prieinama daugiau negu viena kalba?

8. Sąveikavimas. Kaip interneto leidinys turėtų sąveikauti su visa kita interneto kultūrine erdve, kad skaitytojai galėtų lengvai rasti jame paskelbtą informaciją ir teikiamas paslaugas?

9. Valdymas. Kaip leidinyje turėtų būti gerbiamos autorių teisės, saugomas informacijos naudotojų privatumas, kaip turėtų būti pateikiamos sąlygos, kurių interneto vartotojai turėtų laikytis naudodamiesi interneto svetainės turiniu?

10. Saugojimas. Kokios strategijos reikėtų laikytis, kad interneto leidinys, jo turinys būtų prieinamas net ir praėjus daug laiko nuo jo sukūrimo?

Pradėjus Lietuvos muziejų interneto svetainių struktūros tyrimą, buvo nutarta jas vertinti pagal programos MINERVA suformuluotus principus. Šį kartą pasirinkome tik kelis iš jų – tuos, kurių laikantis galima sukurti ir administruoti internautams patogų naudoti leidinį. Tyrime nebuvo analizuojama, kokiomis programomis jos sukurtos, kaip svetainės administruojamos, atnaujinamos, kokie jų valdytojų ryšiai su svetainės lankytojais ir kt.

Užsukę į muziejaus oficialų interneto leidinį, dažniausiai ieškome kontaktų, informacijos apie tai, kas muziejuje eksponuojama, kokie renginiai vyksta ir kada, kokia bilietų, teikiamų paslaugų kaina. Tyrimo metu pirmiausia ir domėjomės, ar lankytojas be papildomų pastangų gali gauti šią ir kitą jį dažniausiai dominančią informaciją apie muziejų.

Tyrimą suskirstėme į keturias dalis. Trim pirmaisiais atvejais muziejų interneto svetainės vertinome pagal MINERVA suformuluotus kultūros paveldo interneto leidinių kokybės principus (keletą iš jų). Ketvirtajai grupei parinkome vertinimo kriterijus, kurie turėjo parodyti, kiek šios svetainės savo turiniu ir galimybėmis orientuotos į informacijos naudotoją.

Tyrimas, kuriam parinkome 84 muziejų interneto leidinius, buvo atliekamas 2011 m. liepos–rugsėjo mėnesiais.

I. AIŠKUMAS

Būtina, kad svetainės pavadinimas ir jos interneto adresas

(URL) atitiktų leidinio turinį. Interneto svetainė turi aiškiai ir suprantamai atspindėti savo paskirtį, tikslą. Būtina pateikti ir informaciją apie asmenį, įstaigą ar organizaciją, atsakingą už jos kūrimą, administravimą. Lankytojiui, besidominčiam tokia informacija, ji turi būti pateikiama prieinama forma pirmame leidinio puslapyje. Jame nerekomenduojama naudoti sudėtingų efektų ir privalomų (nepraleidžiamų) dinaminių įžangų, nes jos lėtina puslapio atidarymą.

1. SVETAINĖS PAVADINIMAS RODOMAS NARŠYKLĖS VIRŠUJE

Svetainės pavadinimas turi būti aiškiai matomas naršyklės viršuje. Tai nėra svetainės URL adresas, o visas svetainės pavadinimas, t. y. ne www.ldm.lt, o „Lietuvos dailės muziejus“.

2. ŽIŪRIMO PUSLAPIO PAVADINIMAS MATOMAS NARŠYKLĖS VIRŠUJE

Atversto puslapio pavadinimas turi būti matomas viršutinėje naršyklės dalyje, kad lankytojiui visada būtų aišku, kurioje svetainės vietoje jis yra, ir būtų lengva komunikuoti

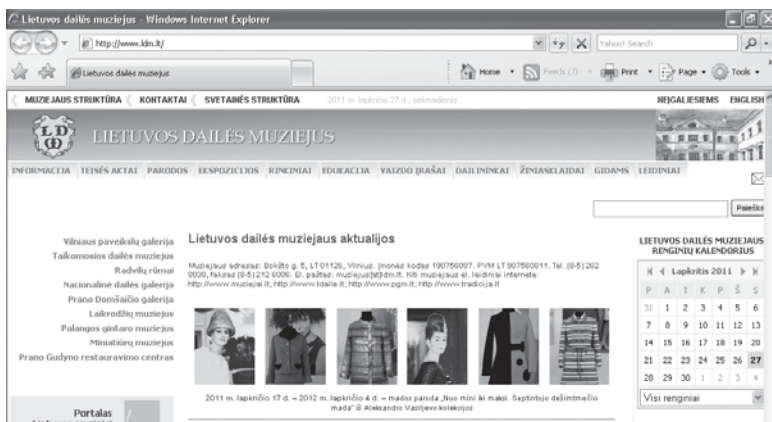
3. SVETAINĖS PAVADINIMAS GERAI MATOMAS PIRMAME PUSLAPYJE

Lankytojiui pirmiausia į akis turi kristi svetainės (tiriamuoju atveju – muziejaus) pavadinimas. Savo stiliumi, šrifto dydžiu ir kitais efektais jo neturi užgožti kiti užrašai, informacija.

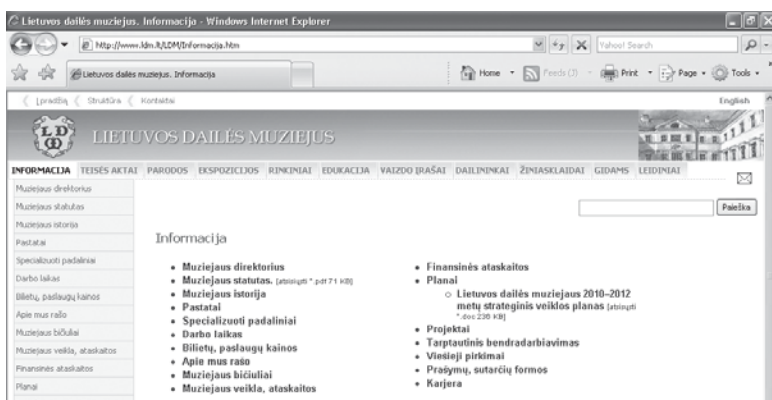
4. SVETAINĖS INTERNETO ADRESAS (URL) PARODO

JOS TIKSLUS, POBŪDĮ IR PASKIRTĮ

Renkantis adresą muziejaus interneto svetainei, reikėtų žiūrėti, kad jis kuo aiškiau atspindėtų jo paskirtį. Geriausia, kai URL adresas panašus į svetainės pavadinimą, tačiau taip būna ne visada. Kartais pavadinimas per ilgas ar reikalingas interneto svetainės adresas jau paskirtas kitam leidiniui. Adresai, iš kurių neįmanoma net nuspėti, kokiems valdytojams interneto leidiniai priklauso ir kokią informaciją juose galima tikėtis surasti, nėra tinkami. Ne pats geriausias sprendimas svetainės interneto adresu parinkti ir bendrinį žodį ar rašytojo, kurio atminimą puoselėja muziejus, pavardę. Prieš atsidarydami rašytojo vardu pavadintą interneto leidinį dažniausiai niekada net nepagalvosime,

Lietuvos dailės muziejaus interneto portalo www.ldm.lt titulinio leidinio puslapio fragmentas

Lietuvos dailės muziejaus interneto portalo www.ldm.lt skyriaus „Informacija“ titulinio puslapio fragmentas

kad čia ne jo gyvenimui ir kūrybai skirta skaitmeninė svetainė, o muziejaus reprezentacinis leidinys.

5. SVETAINĖS PIRMAME PUSLAPYJE AIŠKIAI NURODOMA, KAS SUKURĖ IR ADMINISTRUOJA SVETAINĘ

Interneto leidinio pirmojo puslapio apačioje dažniausiai nurodomas svetainę sukūrusios organizacijos pavadinimas ar privataus asmens vardas ir pavardė. Šalia – autorystę nurodantis

ženklas ©. Kartais paskelbiama ir nuoroda į kūrėjo interneto svetainę.¹ Svarbi informacija ir apie tai, kas administruoja svetainę, atnaujiną informaciją. Kadangi nebuvo žinoma, kas tai daro, atliekant tyrimą buvo laikomasi to požiūrio, kad © pažymėtas subjektas (jei tai buvo muziejus) svetainės informaciją ir atnaujiną. Interneto naudotojai svetainėse gana dažnai ieško ir leidinius atnaujinančių, administruojančių įstaigų ar asmenų kontaktinės informacijos, ypač kai naršymo metu atsiranda nesklandumų ar kyla klausimų dėl svetainėje pateikiamos informacijos.

6. YRA GALIMYBĖ PRALEISTI DINAMINES IŽANGAS

Kad lankytojas greičiau pasiektų svetainėse skelbiamą informaciją, turi būti galimybė praleisti vaizdines, dinamines jų išangas. Tik kelios Lietuvos muziejų svetainės tokias išangas turi. Visose sudaryta galimybė vienu spustelėjimu jas praleisti.

IŠVADA: didžioji dalis muziejų svetainių išvardytuosius kriterijus atitinka, tačiau iki tobulumo dar toli, tad šioje srityje muziejų darbuotojams yra ką veikti.

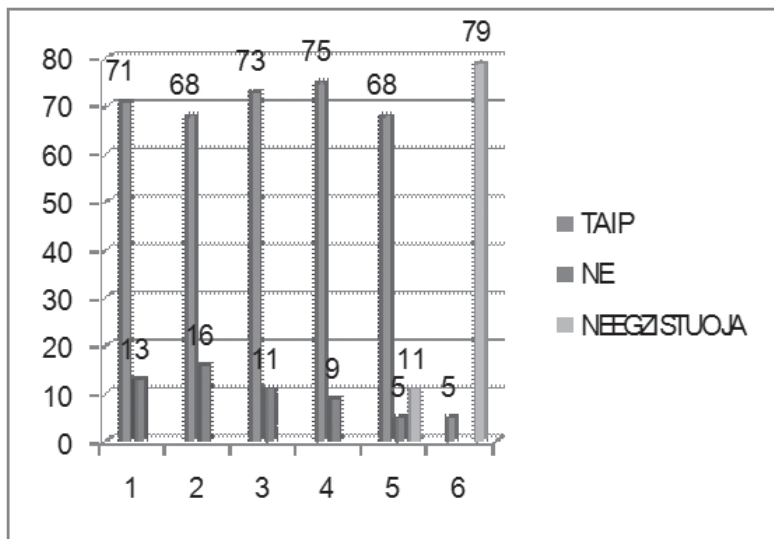
II. EFEKTYVUMAS

Pagrindiniai svetainės tikslai turi būti pasiekiami leidiniui apgalvotai parenkant informacinę medžiagą. Ji turi būti tiksli, konkreti, teisinga, tinkamai pateikta. Svetainės tikslams pasiekti turi padėti gerai parinkta navigacija.

1. SVETAINĖS SKYRIAMS PARINKTI PAVADINIMAI ATITINKA JŲ TURINĮ

Svetainės skyriai (pavadinimai meniu juostose) turi būti aiškiai išdėstyti bei trumpi (iki trijų žodžių), pavadinti pagal jame pateiktą turinį. Šį kriterijų svetainės dažniausiai ati-

¹Lietuvos muziejų svetainėse dažniausiai pateikiama informacija tik apie organizacijas, kurios, bendradarbiaudamos su muziejais, sukūrė leidinio struktūrą ir dizainą. Tuo tarpu informacija apie tai, kam priklauso interneto leidinys, kas jį administruoja, atnaujiną, kuria turinį, dažniausiai nepateikiama. Tai rodo, kad muziejai apie savo pačių autorystę nepraneša ir jos negina. – LDM filialo LM ISC LIMIS pastaba.

1 pav. Lietuvos muziejų interneto svetainių atitiktis aiškumo kriterijams (kriterijai – apačioje, svetainių skaičius – viršuje)

tinka. Neatitikimas buvo pastebėtas tik dviejose svetainėse, kai atsidarius „Naujienas“, surastas tekstas apie muziejaus istoriją, o po skyrelyje „Apie mus“ buvo paskelbta muziejaus istorija, informacija apie jo darbo laiką ir bilietų kainas.

2. NUORODOS VEIKIA TINKAMAI

Norint pateikti kuo daugiau ir išsamesnės informacijos, naudojamos aktyvuotos nuorodos, nukreipiančios į platesnį turinį. Muziejų svetainėse, ypač seniau sukurtose, jos ne visada veikia, nes muziejus kartais jas tiesiog pamiršta, periodiškai nuorodų neperžiūri, neatnaujina. Dažnai iš svetainės nepašalinami ir jau internete nebeegzistuojančių interneto leidinių adresai.

3. ILIISTRACIJOS PATEIKIAMOS TINKAMA SKIRIAMAJA GEBA

Kadangi muziejų svetainėse didelę dalį pateikiamos informacijos sudaro vaizdai (nuotraukos, kitos iliustracijos, vaizdo įrašai), jie turėtų būti tinkamos skiriamosios gebos, kad naudotojai jais galėtų gėrėtis ir kartu nereikėtų ilgai laukti, kol jie atidarys (tai itin aktualu, kai interneto ryšys lėtas).

4. VISUOSE PUSLAPIUOSE YRA AIŠKI NUORODA Į PRADINĮ PUSLAPĮ

Ši navigacinė priemonė būtina, kad lankytojas, būdamas ne pagrindiniame leidinio puslapyje, visada turėtų galimybę pereiti į jį. Tai aktualu dėl to, jog iš pirmojo puslapio lengviausia susirasti svarbiausią leidinio informaciją. Daugiau nei trečdalyje Lietuvos muziejų svetainių tokios galimybės nėra, o keliuose nuoroda į pradinį puslapį yra pateikta naudotojui nepatogioje vietoje, kartais – tik puslapio apačioje, nepaisant to, kad tekstai ilgi ir tokias nuorodas susirasti sunku. Patogiausia ir tokiems mygtukams dažniausiai parenkama vieta – pagrindinėje vertikaliojoje įrankių juostoje, kuri matoma bet kuriame svetainės puslapyje. Ten nupiešiamas ženkliukas „namelis“ arba įterpiama žodinė nuoroda „Į pradžią“, kita tokią pat paskirtį turinti informacija. Kartais tam naudojamas tiesiog svetainės logotipas, nors tai ir nėra pats aiškiausias būdas informuoti interneto naudotojus apie tokias komunikavimo galimybes leidinyje.

5. YRA SVETAINĖS MEDIS (ŽEMĖLAPIS)

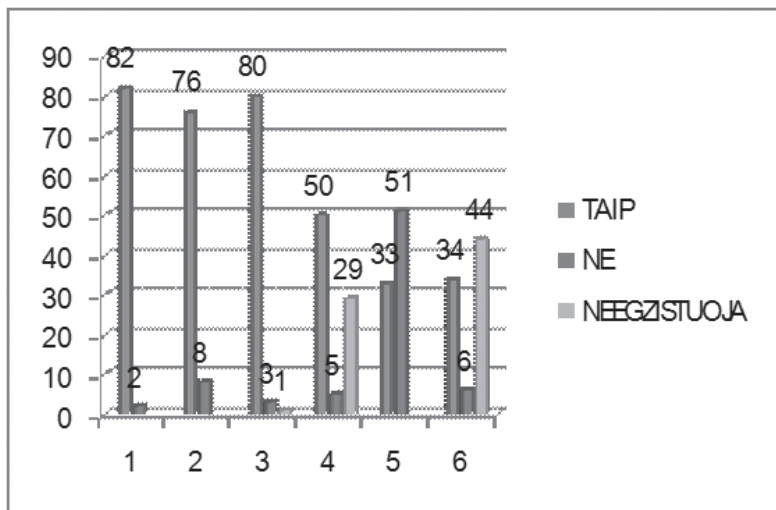
Patogu naudotis interneto leidiniu, kai jis turi savo medį, kuris dažnai vadinamas žemėlapiu. Tai padeda lankytojui visą svetainės struktūrą matyti vienoje vietoje, patogiai ir greitai surasti ieškomą informaciją, ypač kai jos yra daug. Apie 60 proc. Lietuvos muziejų svetainių lankytojui tokios galimybės nesuteikia.

6. INTERNETO SVETAINĖJE YRA IR VEIKIA PAIEŠKA

Daugiau nei pusėje Lietuvos muziejų interneto svetainių nėra sudaryta galimybė pagal paieškos žodį surasti informaciją. Keliuose svetainėse tokia galimybė numatyta, tačiau ir čia paieška dažniausiai neveikia. Dauguma muziejų per mažai dėmesio skiria ir skaitmeninių leidinių navigacijai.

III. PRIEŽIŪRA

Svetainė turi atitikti interneto naudotojų poreikius, t. y. pirmiausia turi būti aktuali. Ją reikia nuolat ir laiku atnaujinti, patikslinti anksčiau paskelbtą informaciją, susikaupusią informaciją archyvuoti.

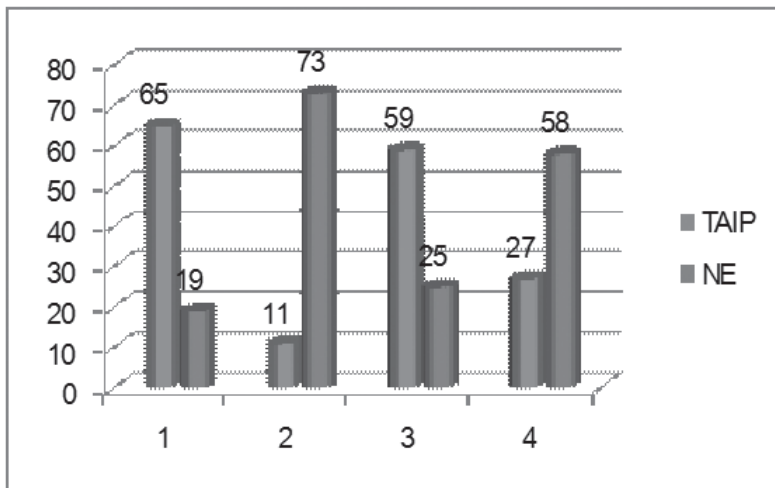
2 pav. Lietuvos muziejų interneto svetainių atitiktis efektyvumo kriterijams
(kriterijai – apačioje, svetainių skaičius – viršuje)

1. SVETAINĖS TURINYS ATNAUJINAMAS

Tyrimas parodė, kad informacija laiku nėra atnaujinama daugiau negu penktadalyje muziejų svetainių. Didžioji dalis informacijos jose nekeičiama nuo svetainės sukūrimo. Dažnai, skaitydamas tokių muziejų pateikiamą informaciją, pradėdi abejoti, ar toks muziejus iš viso dar veikia. Kai tokia situacija, lankytojas, norėdamas sužinoti jam aktualią informaciją apie muziejų, yra priverstas jos ieškoti kitur.

2. NURODOMA ATNAUJINIMO DATA

Šis kriterijus labai susijęs su pirmuoju. Lankytoji žinotina, kiek svetainėje pateikta informacija aktuali jo lankymosi metu. Tik 13 proc. muziejų interneto leidinių nurodoma svetainės ar informacinio teksto, puslapio atnaujinimo data. Kai kur tai daroma nesistemiškai. Pvz., skyriuje „Naujienos“ kartais nurodomas tik įvykio mėnuo ar diena. Kadangi naujienų srautas nedidelis, jos nearchyvuojamos pagal metus ir nuolat slenka žemyn, todėl svetainės lankytoji yra neaišku, kokiais metais vienas ar kitas renginys, paroda įvyko. Dažnai

3 pav. Lietuvos muziejų interneto svetainių atitiktis priežiūros kriterijams (kriterijai – apačioje, svetainių skaičius – viršuje)

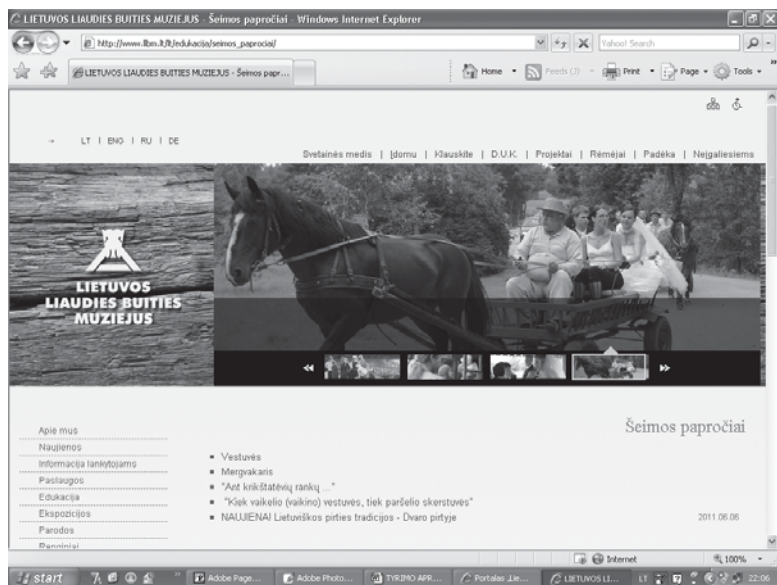
tyrinėtose svetainėse nurodoma tik jos atnaujinimo data. Pagal tokią informaciją negalima sužinoti, kas ir kur buvo paskelbta nauja. Geriausia, kai prie kiekvienos informacijos pateikiama jos sukūrimo ar atnaujinimo data. Jei to nedaroma, reikėtų nurodyti bent kada atnaujintas kiekvienas leidinio puslapis.

3. NĖRA NEUŽBAIGTŲ TEMŲ

Muziejų svetainėse pateikiami informaciniai tekstai dažniausiai yra tinkamai parengti. Neveikiančių nuorodų juose pasitaiko, bet nedaug. Didžiausia bėda, kad kai kurie puslapiai neturi turinio (jie yra tušti). Kai kur net nenurodoma, kodėl, t. y. nėra užrašo, kad informacija rengiama. Tai pastebėjome 30 proc. muziejų interneto leidinių.

4. AKTUALUMO NEBETURINTIS AKTYVUS TURINYS ARCHYVUOJAMAS

Beveik 70 proc. Lietuvos muziejų svetainių neturi skyriaus „Archyvas“, publikacijos negrupuojamos pagal temas, metus ir kita. Kai pasibaigus renginiui tekstai, iliustracijos, vaizdo, garso įrašai apie jį iš svetainės tiesiog ištrinami, prarandama daug vertingos informacijos. Yra ir išimčių – svetainių, kuriose

Lietuvos liaudies buities muziejaus interneto leidinio puslapio www.llbm.lt/lt/educacija/seimos_papročiai/ fragmentas

pateikiama informacija archyvuojama kryptingai ir struktūriškai daugelį metų, net ir perkeliama iš senų svetainių į naujas, paliekant tuos pačius jų internetinius adresus.

Tyrimas parodė, kad kultūros paveldo interneto leidinių priežiūros principo Lietuvos muziejų svetainėse laikomasi blogiausiai. 87 proc. muziejų svetainių informacija pateikiama neatsižvelgiant į tai, kad ji gali būti aktuali ir vėliau – taip neišlaikomas informacijos pateikimo tęstinumas.

Dažnai akivaizdu, kad svetainės priežiūra rūpinamasi tik epizodiškai, jos turinys kartais papildomas atsitiktine informacija. Tai rodo, kad muziejai neturi svetainės priežiūrai reikalingų lėšų, trūksta žmogiškųjų išteklių arba informacijai internete skiriama per mažai dėmesio, nėra interneto leidinio priežiūros strategijos.

IV. DĖMESYS INFORMACIJOS NAUDOTOJUI

Tam, kad svetainėje pakankamai dėmesio būtų skiriama jos lankytojams, reikėtų kad:

1. vienoje grupėje būtų pateikti keli lankytojiui svarbūs dalykai;
2. turi būti aiški svetainės struktūra – tik taip jos lankytojas galės greitai rasti ieškomą informaciją;
3. prie svetainėje skelbiamos vaizdinės medžiagos turi būti pateikta tekstinė informacija;
4. turinys (ar jo pagrindinė dalis) turėtų būti pateikiamas ne viena kalba;
5. leidinys turi būti sukurtas ir skelbiamas legaliai. Jo puslapiuose reikia nurodyti, kokiomis sąlygomis vartotojai gali naudoti svetainės turinį. Leidinio kūrėjai turi pasirūpinti, kad nebūtų pažeidinėjamos asmens privatumo, intelektinės, turinės nuosavybės teisės. Būtina apibrėžti kūrinių autorių, savininkų ir svetainės savininkų interesus bei teises;
6. interneto svetainė turi būti lengvai suprantama, atitikti naudotojų poreikius (tyrimo metu buvo išskirta lankytojiui svarbi dviejų tipų informacija: apie muziejaus darbo laiką ir bilietų kainas bei apie parodų, ekspozicijų pristatymus);
7. interneto leidinyje jo lankytojams turi būti sudaryta galimybė pateikti klausimą aktualia tema ir gauti atsakymą į jį.

1. PATEIKTI PRIERAŠAI PRIE GARSO, VAIZDO ĮRAŠŲ BEI FOTOGRAFIJŲ

Daugiau negu 30 proc. svetainių prie nuotraukų, vaizdo ir garso įrašų nėra pateikiami priedašai, paaiškinimai. Tiek nuotraukos, tiek ir vaizdo, garso įrašai savo prigimtimi taip pat yra informacija, bet ji turi būti įvardyta ir paaiškinta žodžiu.

2. NURODYTA, KOKIOMIS TEISĖMIS GALIMA NAUDOTIS SVETAINĖJE PATEIKTA INFORMACIJA

Tik dvi svetainės pateikia informaciją, susijusią su autorių teisėmis bei svetainėje skelbiamos informacijos naudojimo tvarka.

3. SVETAINĖ VEIKIA IR KITA KALBA

Siekdamas platesnės auditorijos, muziejus turėtų įvertinti ir poreikį bent svarbiausią svetainėje skelbiamą informaciją pateikti kita populiaria užsienio kalba. Tyrimo metu galimybė kitakalbiamis susipažinti bent su minimalia informacija apie

muziejų (pavadinimas, trumpas ekspozicijos pristatymas, informacija lankytojui) buvo suteikta beveik 70 proc. muziejų svetainių.

4. AIŠKI SVETAINĖS STRUKTŪRA

Beveik visos svetainės turi gana neblogą struktūrą. Puslapiai, pagrindinės ir pagalbinės meniu juostos taip suformuotos ir išdėstytos, kad nesunku orientuotis, kur ir kokią informaciją galima surasti.

5. AIŠKIAI PATEIKTA MUZIEJAUS LANKYTOJUI REIKALINGA INFORMACIJA

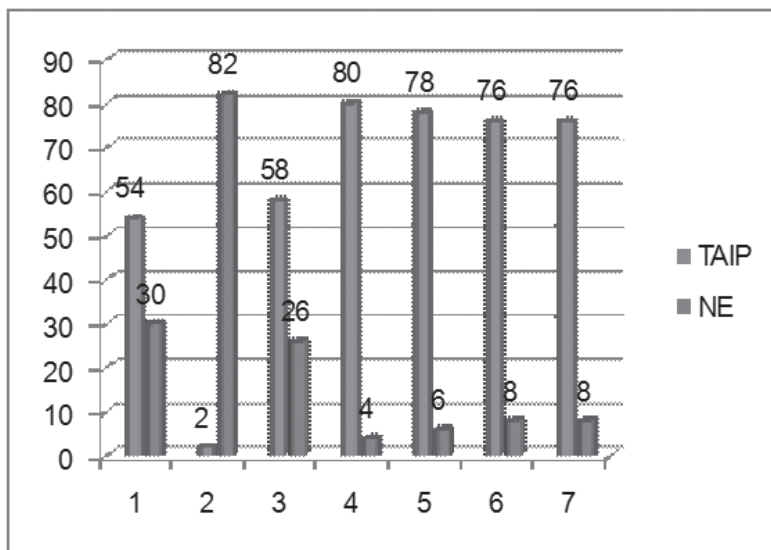
Dažniausiai ieškome muziejaus adreso, darbo laiko, bilietų ir kitų teikiamų paslaugų kainų. Ši informacija nesunkiai randama daugumoje muziejų svetainių (ji beveik visur skelbiama skyriuje „Informacija lankytojams“). Ir tik keliuose muziejų leidiniuose, norėdami surasti lankytojui aktualiausią informaciją, tyrimo metu buvome priversti ilgokai paklaidžioti.

6. PRISTATOMOS PARODOS, EKSPOZICIJOS

Tik keletas svetainių nepristato savo įstaigoje veikiančių ekspozicijų, parodų. Ten, kur tokios informacijos nėra, pranešama, kad ji vis dar rengiama. Pasitaiko atvejų, kad ši informacija yra pateikta techniškai netvarkingai, todėl yra neprieinama. Lankytojui būtų patogų vienoje vietoje rasti informaciją, ką jis dabar ar artimiausioje ateityje muziejuje gali pamatyti naujo, ką vertėtų aplankyti. Tada nereikėtų klaidžioti svetainėje po įvairius jos skyrius, renkantis naujienas. Tokią informaciją patartina koncentruotai pateikti pradiniam puslapyje. Tam gali būti naudojamos ir nuorodos.

7. YRA GALIMYBĖ LANKYTOJUI PAREIKŠTI NUOMONĘ, PAKLAUSTI

Beveik visose svetainėse galima rasti bendrą kontaktinę informaciją, kur lankytojas, esant poreikiui, gali kreiptis. Dažniausiai tokia informacija pateikiama skyriuose „Kontaktai“, „Informacija lankytojams“, „Laiškai“ („vokelis“). Dažnai, spustelėjus pastarąjį, pasiūloma įsidiegti „Outlook“ programą. Šis būdas susisiekti su svetainės kūrėjais lankytojui nėra patogiausias. Tai nėra ir tinkamiausia priemonė greitai pateikti klausimą ar papra-

4 pav. Lietuvos muziejų interneto svetainių atitiktis orientacijos į vartotojų kriterijams

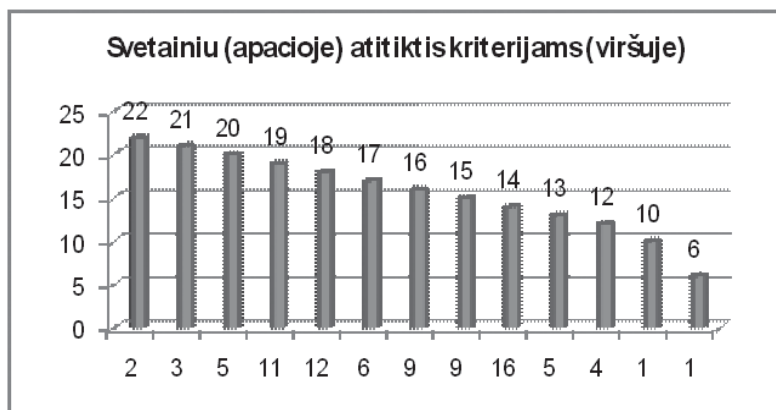
šyti informacijos. Keliuose svetainėse nepavyko rasti net muziejaus bendrojo el. pašto adreso ar telefono numerio. Buvo atvejų, kai neveikė klausimų skiltis.

APIBENDRINIMAS

Tyrimo metu buvo suformuluoti 23 kriterijai. Didžiausias atitikimo rezultatas – 22 kriterijai. Juos atitiko tik dvi svetainės, 21 – 3, 20 – 5, 19 – 11 ir t. t. Rezultatai pateikiami 5 paveikslėlyje.

Iš to, kaip tvarkomos muziejų svetainės, galima matyti, kad gana nemaža dalis muziejų šioms ryšių su visuomene priemonėms dar neteikia prioriteto, nors informacijos amžiuje interneto svetainė jau seniai tapo įstaigos vizitine kortele ir atspindi jos požiūrį į savo įvaizdžio formavimą.

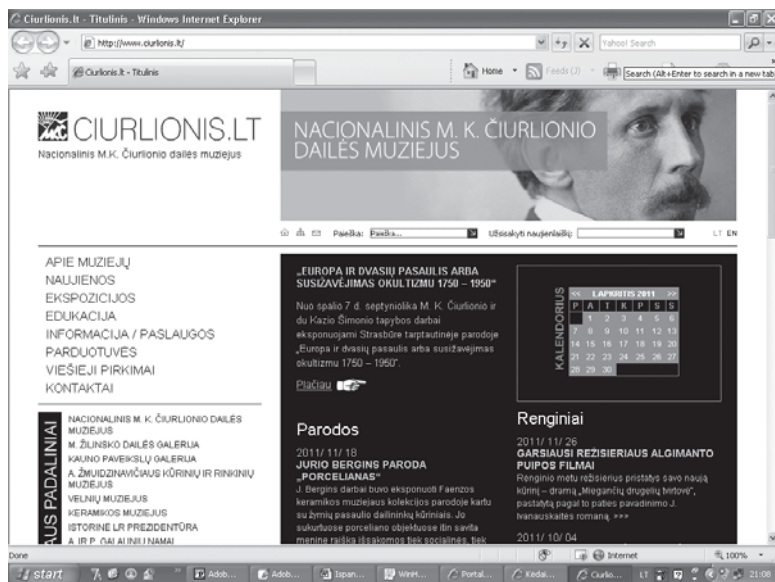
Interneto svetainė turi būti gyva, o tam reikia tinkamo požiūrio į tokių leidinių administravimą. Ji turėtų būti kuriama etapais. Iš pradžių būtina išsiaiškinti, koks yra leidinio tikslas, lankytojų tikslinės grupės, koks bus turinys ir kokias paslaugas

5 pav. Lietuvos muziejų interneto svetainių atitikties jų tvarkymo kriterijams (kriterijai apačioje, svetainių skaičius – viršuje)

teiks. Kai tai paaiškėja, siūloma rinktis dizainą. Trečiame etape, įvertinus būsimos informacijos naudotojo poreikius, kruopščiai atrenkama galima ir turima medžiaga, kuri bus publikuojama svetainėje, turinys skaitmenizuojamas ir parengiama jį lydinti informacija (pvz., priedai prie nuotraukų ir kiti tekstai). Ketvirtajame etape svetainė užbaigiama kurti ir paskelbiama viešai internete. Penktas etapas – svetainės administravimas, plėtra, atnaujinimas aktuali informacija.

Lietuvoje muziejų daug. Sekant valstybės institucijų pavyzdžiu ir remiantis MINERVA projekto dalyvių patvirtintais kultūros paveldo įstaigų interneto leidinių kokybės principais (www.minervaeurope.org/qau/qualityprinciples.htm), patartina parengti šiai svetainių grupei rekomendacijas. Įgyvendinant jas, būtų kryptingai siekiama leidinių kokybės. Rekomendacijose galėtų būti išskirti keturi pagrindiniai dalykai: bendrosios nuostatos, struktūra, informacijos ir administravimo reikalavimai. Manoma, kad šį darbą galėtų inicijuoti muziejus telkianti Lietuvos muziejų asociacija. Tai labai padėtų ir svetainių kūrėjams, ir jų tvarkytojams. Beje, muziejai turėtų būti gerai susipažinę ir su MINERVA programos parengtais kultūros paveldo interneto leidinių kokybės principais, kurių laikantis galima sukurti įdomias, turiningas ir lankytosas savo informacijos turiniu, jo pateikimu traukiančias muziejų interneto svetaines.

Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus interneto svetainės www.ciurlionis.lt/ titulinio puslapio fragmentas

TYRINĖTOS MUZIEJŲ SVETAINĖS

Nacionaliniai muziejai:

Lietuvos dailės muziejus www.ldm.lt/;
 Klaipėdos laikrodžių muziejus www.muziejai.lt/Prev_vers/klm/index.htm/;
 Palangos gintaro muziejus www.pgm.lt/;
 Lietuvos nacionalinis muziejus www.lnm.lt/;
 Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus www.ciurlionis.lt/;
 Nacionalinis muziejus LDK valdovų rūmai www.valdovurumai.lt/.

Respublikiniai muziejai:

Kauno IX forto muziejus www.9fortomuziejus.lt/;
 Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus www.zoommuziejus.lt/;
 Lietuvos aviacijos muziejus www.lam.lt/;
 Lietuvos etnokosmologijos muziejus www.cosmos.lt/;
 Lietuvos jūrų muziejus www.muziejus.lt/;
 Lietuvos liaudies buities muziejus www.llbm.lt/;
 Lietuvos švietimo istorijos muziejus www.lsim.lt/;
 Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus www.ltmkm.lt/;
 Maironio lietuvių literatūros muziejus www.mairioniomuziejus.lt/;
 Respublikinis Vaclovo Into akmenų muziejus www.akmenumuziejus.lt/;

Šiaulių „Aušros“ muziejus www.ausrosmuziejus.lt/;
 Valstybinis Kernavės archeologijos ir istorijos muziejus-rezervatas
www.kernave.org/;
 Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus www.jmuseum.lt/;
 Trakų istorijos muziejus www.trakaimuziejus.lt/;
 Žemaičių vyskupystės muziejus www.varniai-museum.lt/;
Savivaldybių muziejai:
 A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus
www.baranauskas.lt/vienuolio/turinys.htm/;
 Arklio muziejus www.arkliomuziejus.lt/;
 Sakralinio meno centras ir Angelų muziejus www.anyksmc.lt/;
 Akmenės krašto muziejus www.akmenesmuziejus.lt/;
 Alytaus kraštotyros muziejus www.alytausmuziejus.lt/;
 Anzelmo Matučio memorialinis muziejus www.alytausmuziejus.lt/matutis/;
 Antano Jonyno memorialinis muziejus www.alytausmuziejus.lt/jonynas/;
 Birštono muziejus www.birstonomuziejus.lt/;
 Birštono sakralinis muziejus www.sakralinis.lt/;
 Biržų krašto muziejus „Sėla“ www.birzumuziejus.lt/;
 Druskininkų miesto muziejus www.druskininkumuziejus.lt/lt/muziejus/;
 Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus www.elektrenumuziejus.lt/;
 Gargždų krašto muziejus www.gargzdumuziejus.lt/;
 Jonavos krašto muziejus www.jonavosmuza.lt/;
 Joniškio istorijos ir kultūros muziejus www.joniskiomuziejus.lt/;
 Jurbarko krašto istorijos muziejus www.jurbarkomuziejus.lt/;
 Vinco Grybo memorialinis muziejus www.vgrybomuziejus.lt/;
 Kaišiadorių muziejus www.kaisiadoriumuziejus.lt/;
 Kelmės krašto muziejus www.kelmesmuziejus.lt/;
 Kėdainių krašto muziejus www.kedainiumuziejus.lt/;
 Kretingos muziejus www.kretingosmuziejus.lt/;
 Lazdijų krašto muziejus www.lazdijumuziejus.lt/;
 Literatūrinis A. Puškino muziejus
www.vilniausmuziejai.lt/a_puskinas/index.htm/;
 Marijampolės kraštotyros muziejus www.marijampolesmuziejus.lt/;
 Mažosios Lietuvos istorijos muziejus www.mlimuziejus.lt/;
 Molėtų krašto muziejus www.moletai.lt/;
 Nalšios muziejus www.nalsia.lt/;
 Panevėžio kraštotyros muziejus www.paneveziomuziejus.lt/;
 Pasvalio krašto muziejus www.pasvaliomuziejus.lt/;
 Prienų krašto muziejus www.prienumuziejus.lt/lt/ekspozicijos.html/;
 Raseinių krašto istorijos muziejus www.raseiniumuziejus.lt/;
 Rašytojo Thomo Manno memorialinis muziejus www.mann.lt/;
 Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus www.oginskiriet.lt/;
 Rokiškio krašto muziejus www.muziejusrokiskyje.lt/;
 Utenos kraštotyros muziejus www.utenosmuziejus.lt/;

Vilkaviškio krašto muziejus www.vkmuziejus.lt/;
 Vilniaus memorialinių muziejų direkcija www.vilniausmuziejai.lt/;
 B. Grincevičiūtės memorialinis butas-muziejus „Beatričės namai“ www.vilniausmuziejai.lt/beatrice/beatrice.htm/;
 V. Krėvės-Mickevičiaus memorialinis muziejus www.vilniausmuziejai.lt/kreve/kreve.html/;
 V. Mykolaičio Putino memorialinis muziejus www.vilniausmuziejai.lt/putinas/apie_muzieju.php/;
 Venclovų namai-muziejus www.vilniausmuziejai.lt/venclova/index.html/;
 Vyskupo Motiejaus Valančiaus gimtinės muziejus www.nasrenai.lt/;
 Zarasų krašto muziejus www.zarasai.lt/muziejus/;
 Žemaičių muziejus „Alka“ zam.mch.mii.lt/;
Žinybiniai muziejai:
 Genocido aukų muziejus www.genocid.lt/muziejus/;
 Mineralų muziejus www.geo.lt/geo/index.php?id=105/;
 Lietuvos geologijos muziejus www.lgm.lt/;
 Lietuvos radijo ir televizijos muziejus www.lrt.lt/new/lrt/static.php?strid=5133&/;
 Lietuvos banko Pinigų muziejus www.pinigumuziejus.lt
Privatūs muziejai:
 Gintaro galerija-muziejus www.ambergallery.lt/muziejus.htm/;
Viešosios įstaigos-muziejai:
 Antano Mončio namai-muziejus www.antasmoncys.com/;
 Bažnytinio paveldo muziejus www.bpmuziejus.lt/;
 Europos centro muziejus Europos parkas www.europosparkas.lt/;
 Liubavo malūnas-muziejus www.liubavas.lt/;
 Gintaro figūrų muziejus www.ambergift.lt/;
 Janinos Monkutės-Marks muziejus-galerija www.jmm-muziejus.lt/;
 Lietuvos energetikos muziejus www.emuziejus.lt/;
 Sovietinių skulptūrų Grūto parkas www.grutoparkas.lt/;
 „Vitražo manufaktūros“ galerija-dirbtuvės www.stainedglass.lt/;
Kiti muziejai:
 Lietuvos matematikų muziejus www.mif.vu.lt/lmm/matmuz/mzpagr.html/;
 Sugiharos namai www.sugiharahouse.lt/;
 Žemaitijos parkų ir muziejų kelias www.samogit.lt/mpkelias/index.html/;
 Miško muziejus „Girios aidas“ www.dmu.lt/aidas/index.html/.